

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ на годишну 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новина.

За БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годишну 30 франка, на по године 10 франка, на четврт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т З А П О Л И Т И К У И К У Л Т У Р Н У Ж И В Н О С Т .

ЦАР НИКОЛА II.

„Овај је губитак страшан, неизмјеран на свакога, али не треба ни сјенке заблуде да нам навуче за добро Русије и наше. Бог, који даје Цареве и Круне, увјенчава данас главу дјачу младога Цара, Николу Александровића, круном Престоца.“ Тако је Његово Височанство Господар, оне прве ноћи, кад је у свом пикићком коняку писао Манифест, којим је објавио смрт Александра III. Свој народу, прозрио у будућност и народ свој тјешно и храбро долазком на Царски Престо Његовог Величанства Цара Николе, „достойног Сина, вјерног родитељским аманетима.“

Истог дана изашао је Највиши Манифест младог Цара, Његовог Царског Величанства Николе Александровића, у коме овако говори: „Ми пак у овн тужни по свечани час ступања Нашега на Прародитељски Престо имамо на уму заједно покојног Родитеља Нашега, и прилику њима, полажемо свето објашњење пред лицем Вишњег, да ће Нам вјерно бити јединица циљ, мирно развој, сила и слава наше Русије.“ Ово свечано објашњење, ова отворена ријеч утјешила је руски народ и нас с њим, охрабрила је француски, и задовољила циљезу Јевропу.

Истина је, тешко, врло тешко бремене свадило се од једном на леђа младога Цара; али покојни Цар учинио је главно: приприано је Русију за сваки случај, и дао јој је правац, који се показује спасоносан за цијело човјчанство. Млади Цар је дошао на готово. Уз њега је сила, каква још није подизала на престо ниједнога Романова, — сила народне љубави, што је Александар III стекао и у насљедство Сину својем оставио. Уз њега су мудри савјетници, који су били сарадници у великом дјелу, што је прославило Александра III, што је Русију подигло на висину данашњег везиног међународног положаја.

Да је млади Цар тврдо одлучио, да иде путем, који му је блаженопочини Отац означио, најбоље свједочи окружница од 28 октобра, коју је управо министар иностраних дјела, г. Гирс царско рускијем дипломатским преставницима у иностранству. Та окружница гласи:

„Нам узвишени Владалац, примајући највишу вјест, коју му је предао Божије Провиђење, одушевљен је чврстом одлуком, да узме на себе и узвишену задату у потпуној вјерности, коју је био себи одредио недоразумљиву љубави његов Родитељ, Цар Александар III.“

Његово Величанство посветиће све своје бриге развоју унутрашњег благостања и умирењу, и ни у којем неће одступити од мирољубиве, искрене и сталне политике, која је толико допринјела општему умирењу.

„Русија ће остати без промјене вјерно својим традицијама. Она ће се старати, да подржи пријатељске односе са свјетом државама, и као и до сад гледаће у поштовању права и законитог поретка најбољи залог за сигурност држава.“

„У почетку славног царовања, које сада припада историји, постављени циљеви сводили су се у владу, да Русија постане моћна и срећна на благо своје и не на уштрб ичији. Данас у зори новог царовања ми се непромјењеном искреношћу објављујемо, да ћемо остварити тимом истијем начелима, призивајући благослов Свевишњег на њихову плодотворну и трајну примјену у тој дуготрајној години.“

Ова је окружница учинила тако: јер најбољи утисак у Јевропи. Особито је Француска задовољна.

Наше најтоплије жеље пратиће стопе младог Цара, да успије у одлуци, коју је прихватио.

ЦЕТИЊЕ, 13 новембра.

Петроградски листови, што су нам стигли данашњом поштом, описују опширно дочек Његовог Височанства Господара у Петрограду. Ево о том дочеку што пишу „Новости“, један од главнијих петроградских листова:

„Данас, 5 новембра, у 11 сати и 45 м. пријели су Њихова Височанства Цара Никола Црногорски и Ерицрог Аустријски Карл-Лудвиг. На железници у Петербургу изашли су са Министар Царског Двора генерал-адјутант гроу И. И. Воронцов-Дашков, помоћник министра Царског Двора, штабмајстер Царског Двора генерал-адјутант барон В. Б. Фредерикс, војени министар генерал-адјутант П. С. Вановски, управитељ помоћног министарства ген. ад. Н. М. Чихачев, ген. ад. А. С. Костанди, гроу Л. Л. Гајден и Ф. Л. Гајден, гроу Н. П. Игнатјев, Глинка-Маврин, Семска, Отирлар, генерал интендантије Х. Х. Рооп, дежурни при Његовом Величанству генер. ад. П. А. Черевин, начелник штаба гвардије и петроградског војеног округа ген. л. Н. И. Бобриков, командир кавалеријског пука Њезина Величанства генер. мајор Гринвајд, петроградски градоначелник генерал-лајт. В. В. фон-Наз, петроградски командант генер. лајт. Адолсон, начелник 1-ве гвардијске кавалерије дивизије Н. Н. Шипов, помоћник-адјутант Његовог Величанства Цара Кочуби и гроу И. И. Воронцов-Дашков, петроградски гувернер гроу С. А. Тол.“

На перону био је унараћен ескадрон тјелесне гвардије кавалеријског пука Њезиног Величанства.

На колодор дођоше: Његово Царско Величанство Господар Цар, Њихова Царска Височанства Велики Књажев Владимир Александровић, Алекса Александровић, Павло Александровић, Михајил Николајевич, Никола Михајлович, Срђ Михајлович, Константин Константинович, Димитрије Константинович, Никола Николајевич, Њихова Царска Височанства Књажеви Евгеније Максимович и Ђорђе Максимович, који са супругом Књагињом Станом Николајевном Романовском, Војводе Лажтембершка, Њихова Височанства Принципа Александар Петровић, Константин Петровић и Петар Александаровић Охденбургски, Војводе Михајил Георгијевич и Георгије Георгијевич Мекленбург-Стрелици.

Кад се влад приближио, ескадрон што је стојао на перону узео је на стражу. Музика није свирала. Из својих вагона изашоше Њихова Височанства Цара Никола Црногорски и Ерицрог аустријски Карл-Лудвиг. Господар Цар поклони се Његовом Височанству Царском црногорском.

За тимем Њихова Височанства у присуству Његовог Царског Величанства обили су одјељење кавалеријског пука, на једном разлазу. У првијем колама отишао су Његово Царско Величанство Господар Цар и Његовијем Височанством Ерицрогом Карл-Лудвигом, у другим Његово

Царско Височанство Велики Књаз Владимир Александровић са Његовијем Височанством Књагом Николом Црногорским.

Његово Височанство Господар са пратњом отишао је у Зимњем Дворцу.

СПРОВОД ЦАРА АЛЕКСАНДРА.

У уторник, 26 октобра, у 7 сати у вечер минута су мртво тијело Великога Цара из Ливадјског Двора Његово Величанства Цар Никола са присутијема у Ливадји Великијем Књажевима и сроднијем странијем Причелима; а Књази прихватали су мртвачку скрињу на су је носили на рамена. Ливадски Дворец, који је кроз мјесец дана био приковао на себе пажњу цијелог свијета, сада остаје пуст.

Ноћ је била тиха, на небу су трептале звјезде, на је мјесец изашао. Чује се дуну потресајуће „Свјати Боже!“ малог хора дјечјих дјечаца. За мртвачком скрином иде Царица са осиромашеном породицом. У пут пјесују „Свјати Боже“ и дјечја ливадјска школа. По крају пута отије Књази са љубавима у рукама, који расвјетљају туду доворике, њепаризе и осталу кријалу. Звона тужно се раздијелују; музика раздијела химну „Кол. Славен.“ Прех великом ливадјском цркви изашао је епископ Мартинијан у сусрет тужној пратњи са осталијем духовенством; у пратњи су пренули из Двора само мјесни свештеници и архимандрит, на о. Иван кронштадски и духовни Царев прото Јанишев са њином. Све свештенство је у бијелим оробријем одјелма.

Цар Никола са Великим Књажевима уноси мртвачку скрињу у цркву, и полаже је на катафалк, окружен великим пажњама. Архиепископ са свјетом свештенством отлази из цркве, на на парастасијоу, на којој је сам Архиепископ читао Евангелија. Пошто су се удалли чланови Царске Куће, почео је приступати народ, и цијело ноћ је приступало, а свештеници су читавањем читали Евангелија. Народ се ту био сакупио из Јалте и цијелог Кримског приморја.

У четвртак, 27 октобра, рано јутром, на цијелом путу од ливадјске цркве до Јалтског пристана отишао се уробијати шпалери представништа војске одоког војеног округа. У 8 сати, уз звоначе са свијех цркава, и свирање музике „Кол. Славен“ кренула се тужна пратња. Царица са свјетом висиоанственијема особама ишла је првијом за мртвачком скрином; ту је била свјетла покојникова Велика Књагиња Марија, кобуршица Војоткина, Краљица грчка Олга, Принц Уелски, англиски Престоноасљедник и т. д. Пут је сав био застрт доворичијем листом. Народ је из цијелог приморја стојао са стране покрај пута као смирени. Јужно сунце грјало је као уперд дот, као да је жолело, да увелича свечаност спровода Великога Монарха. Напријед се чује тужно пјесвање „Свјати Боже,“ а назад грмо мртвачки бубњи и раздијече се музика „Кол. Славен,“ коју прате цркви војени из шпалери. Са оклопнице „Давидјест Апостола“ први мртвачки мотар са топова стаде прозивати владу и потресати цлианне. Сваког минута сlijеђише оу топовски лити са осталијем ратнијем бродова из Јалтске луке. Књази и мртвачки мотар тужни мртвачки сандук, али не уступају драговољни да их други измијене, цијелом великом чашу, што их је допало, да носе обожавањем Цара. Што ближе к Јалти, к мору, све више гомиле из њог мноштва се чује само по гдје-гдје плач.

Тек у 11/2 сати мртвачки сандук укрчио је на крстарицу „Памјат Меркурија.“ За њом је у пратњи кренула моту мотална оклопница „Давидјест Апостола.“ Кад су се на море спустили, војска и народ је наузео сву дугу обалу, пратећи погледима драгу руском срцу пратњу удаљенима, изотунима из пушак, и топовским метицима.

Црно море је било тихо, и тек испод Херсонске свијетлаке бродови су се мало љуљали, али су се брзо указале прве севастопољске тврђаве са коротнијем заставама. У Севастопољу је дочекала тужна пратња пратњом грмавом топова са црноморске флоте, коју је покојни Цар

ускренуо. Ратно странио бродовље отало је спунтавијем заставама, прекрпотијем пенулама. Мноштво народа било је пре пријало сву обалу.

Ту је мјесно свештенство одијало парастос под отворенијем небом над мртвачком скрином, која је одијелена на жељезицијем станици, одатле је отлази кренула пратња кренула пут Симферопола. Учесни заводи, разне депутације са вјенцима, и грађани са знаменитим војнијема испратили су за највише љубавнога Цара толијем сузама и молитвама.

Тужна пратња зауставила се најприје у Павлоград, гдје су била окупљена представништа сватеринославске губерније, на у Спасов Смит и Харков, гдје су чекала представништа харковске губерније. Ово се је мјесто особито аблжило са Царском Породицом на 17 октобра 1888. Ондје су се подигле прве молитве Богу за велико чудо, којим је спасао Русију од велике несреће. Онда је одушевљени народ сријетом Цара са његовом фамилијом пјесујући „Боже Царја храни,“ а сада 28 октобра у вече, мноштво народа са вјенцима и сузама тито дочека тужни спровод, уз мртвачку записијем учеће се омладине. Послије парастоса отлазеног, млади Цар опростио се са народом, и повратио се са Великим Књажевима у свој вагон.

Још се заустављало тужни алак у Курск, Орел и Тулу, и на друга мала мјеста, ради депутација, које су изашле, да се поконе мртвом Цару и да положе вјенце. Сауда је и свештенство изашло, те парастос држало. На овом путу толико је вјенца дошло на мртвачки сандук, да је требало за њих приредити особите вагове.

По наредба младог Цара, по варошима гдје се заустављало царски спровод, по старом руском обичају, биле су приготављене задушне тријесе, даје, на рачун Царев. Такве тријесе су биле приготављене, у Севастопољу за хиљаду и сто дуја, у Симферопољу за пет хиљада, у Харкову за осам хиљада, у Курску за двије хиљаде, у Орелу за двије хиљаде и пет стотина, а у Тули за три хиљаде свиромача. Она Царева пажња и поштовање народног обичаја цијелом је свуда руски народ.

Требало би нам читав простор овога листа да опишемо дане жалости у Москви. Колико би само требало, да се опише облачење Москве у црном намету, на коју је сврху сама општина московска одредила 50.000 рубаља? А гдје су намети архивнијих зграда и приватнијих домова? Можемо се ограничити на главније прте. И сами дописници великих листова, као што је „Новоје Време“ не могу да одоле, него трже да опише шину у што саметијем стижу. Ево како се изражавају о дочеку царскога спровода у Москви:

„Сва је Москва на пјацима, што су на путу у Кремљу, уздрмана звоначким хиљада звона, топовским метицима, турбом једом бубања. О спроводу ку река у крвот: Москва још није виђела ништа слично овом спроводу по строгој вјерности и по тужно-свечаном ширку. Као да је скупила у себе сву жалост Русије, која је у особи стотине хиљада московскога становништва, ишла за свијем алатијем катафалком, који се вилало изнад глава овог жуденог иривнијав са свјетлом круном на бајдакину, — сва са својима својима пљеменима, урбатијма, стаљкима. Ја сам посматрао поход са позорнице пјаче, која се више није познавала у великој новој црној хаљини: огромни црни штети, опшнска палата застрта пријем записија, ентан докорирани пријем креном, сводови црни, велика црна застава над уласком великог позорница — све је то чинило силан утисак. Људи су били сауда: по прозорима, по крововима, по сводовима, доносили су надалека столоне, столице, свмије, даске, и заузимаји мјеста, на ту стали по четрнајест-петнајест сати и ченали тужни спровод.“

Други московски дописници пише:

